

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Diatribai De Primis Veteris Frisiae Apostolis, Sive
Dissertationes, quibus eoru[m] anni, actus, res,
personae, loca, tempora in eorundem actis occurrentia,
discutiuntur, illustrantur, erroresque ab ...**

Bosschaerts, Willibrord

Mechliniae, 1650

71. De reuersione S. Willibrordi ad Frisios. Refutatur Pseudomarcellinus.
de Comitatu Teisterbandi[a]e.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10958

Collige 2. E dictis verbis Bedæ perperam quosdam sentire Pipinum urbem Ultraiectensem S. Willibrordo dedisse eo iure quo postea tenuit. Verba Bedæ nihil aliud ferunt, quam donasse ei locum in castello quod Wiltaburg dicebatur, non autem ipsum Castellum aut Wiltaburgum; quemadmodum dissert. 79. & 220. plenius docebimus.

Nota, esse aliquos qui Wultaburgum siue Castrum Wultaburgum aliud faciunt ab Ultraiecto siue Castro Ultraiecto, quemadmodum Chartæ aliquæ Chorographicæ exhibent illud distans ab urbe Ultraiectensi ultra pagum Vechtē. Verum antiquiores Historici pro vno eodemque loco ea habent, vt Beda, Hucbald. Sigebertus, Becanus & ordinariè recentiores, quibus ego accedo. Wultaburgum positum extra Ultraiectum, videtur error, aut certè nomen ex alio affini posteriùs corruptum. Potius ibi statuenda esset Fethna, de quâ diploma C. Martelli quod recitabimus diff. 120.

DISSERTATIO LXXI.

De reuersione S. Willibrordi ad Frisios. Refutatur Pseudomarcellinus de Comitatu Teisterbandiæ.

DImissus à Pipino, ad suos Frisios properat; cui scribitur S. Swibertus Embricam vsque salutabundus occurrisse simulque Ultraiectum repeddasse anno 697.

Addit Marcellinus cap. 11. S. Swibertum absente Willibrordo totum Comitatum Teisterbandiæ conuertisse multumque in Frisia fructificasse. Inueniuntur insuper

per cap. 9. 12. in 14. hæc nomina, Hollandia, Flandria, Brabantia, Lotharingia, Anglia. Circa quæ non modica difficultas occurrit, an tempore primorum Apostolorum Frisiæ cognita fuerint: quam iam expedire aggrediemur ut pateat quæ sit veritas istius Marcellini, potius Pseudomarcellini. Ac primò

De comitatu Teisterbandiæ:

Nomen Teisterbandiæ an ævo S. Willibrordi exstiterit, nimis obscurum quam ut aliquid definiatur. Quidquid vero de eo sit, Teisterbandiam, siue quocumque nomine terra venerit Comitatus (eo modo quo hoc tempore accipitur & author intelligitur) titulo ea tēpestate fuisse insignitam, est vero absimile. Non enim erat Prouinciarum in Comitatus & Ducatus inter Barbaros dispartitio, qualis à Carolo magno eiusque successoribus Regibus Francis postliminiò est exorta. Breuiter & perspicue hoc edocet Molanus præfatione ad militiam sacram Ducum Brabantiæ: *Est & illud animaduertendum, primos Brabantia Duces non eius generis Duces fuisse, quales nunc sunt. Nam priscis temporibus illi tantummodo Duces reputabantur, qui duodecim sub se comitatus habebant. Quò pertinet illud quod de Pipino in Annalibus Francorum legitur: Domum reuersus, Griphonem, more Ducum, duodecim Comitibus (Comitibus, qui principem comitabantur, ei adfistebant, sub ipso ius dicebant, acta annotabant, unde Graphiarij, Graven) donauit.*

Illorum præterea temporum Duces non huius aut illius ditionis Duces erant, sed Duces creabantur ad gubernationem regni, aut ad fidei Catholica defensionem, quales in militia sunt quos olim Primpilares, vel quos Colonellos vocamus, qui decem præfunt capitaneis. Primi proinde Brabantiæ Duces, non Ducatus illius qui dicebatur
aust.

*Austrasia, sed in regno Austrasia Duces erant, & Ducum officium præstabant. De quo per antiquo Ducum & Comitum genere inter alios tractat Theodorus Adamus in suis ad Procopiū de adificijs Iustini-
miani annotationibus. De iisdem agunt Leuinus Lemnius in descriptione Zeland. Doufa in Annal. Holland. I. Eijndius in Chronico Zelandiæ. Prodrunt Leidensis lib. 4. cap. 12. Reinerus lib. 5. Robertū filium Balduini sexti Comitis Cliuensis primi generis primum existisse comitem posterioris generis Teisterbandiæ tempore Caroli magni: factus vero Balduinus ille Comes Cliuensis circa annum 790. iuxta Annales Cliuiæ. Itaque tamquam nothus habendus Teisterbandiæ Comitatus vero Marcellino, Pseudomarcellino notus. Huius (de ea aliquid loquamur) Teisterbandiæ Comes fuit Aufridus simul Comes Bratuspantij & Huy, qui cingulum secularis militiæ deponens, statu clericali suscepto, euectus in Episcopum Ultraiectensem anno 994. prædia Teisterbandiæ partim Ecclesijs, partim consanguineis distribuit; qua dispersione Comitatum Teisterbandiæ interiisse, inquit Reinerus ibidem. Quod tamen intellige quoad pristinam maiestatem & amplitudinem; nam plures secuti sunt Comites Teisterbandiæ. Et post annum 1100. floruit Folcoldus eiusdem Comes, qui voto facto ab vndis & hostibus insequentibus liberatus, Andrea Ultraiectensi Episcopo probante, Castrum suum Bernā in conspectu oppidi Heusdani monasterio ordinis Præmonstratensis ædificando consecrauit anno 1134, Religiosis aliquot ex Insula B Marię aduocatis, quos inter & ipse fundator conuersus siue Laicus annos quindecim vixit sanctèque obiit. Post eius conuersionem non multò Comitatus stetit, hodie non nisi ex literarijs monumentis cognitus. Complectebatur autem Teisterbandia, dum in vigore esset, ditiones Altenaensem*

sem, Heusdensem, Insulas Bommelanam, Tielensem, quæ modo partim Hollandici, partim Geldrici iuris sunt.

DISSERTATIO LXXII.

De Origine nominis Brabantia.

Brabantia vox quo ad molliorem illam pronuntiationem nostris Apostolis non fuit in usu. Antiquitus audiebatur Bratuspantum, pagus Brabantensis, Brachbantum, &c. Sed an eo modo illis innotuerit, probari non potest. Molanus in præfatione ad libellum de sacra militia Ducum Brabantia indicat nomen Brachbantum serius esse nomine Lotharingia, quod demum enatum est post annum 855: Dum enim Brabantiam Austrasiam & Lotharingiam olim dictam asseuerasset, adiungit: *Postquam Lotharingia tota inferior aut magnacius portio Bratuspantum & terra Brabantensis & Brabantia dici cepit, Lotharingia Duces qui se secundo loco aut Comites aut Duces vocabant Louanienses, illius loco tituli se Brabantia Duces scribebant.* Idem insinuat Louuis in annotationibus ad eundem Molanum initio: *Solet vero, inquit, magna huius Ducatus (Lotharingici scilicet) portio à media ætatis scriptoribus dici Bratuspantium, Brachbantum, pagus Brabantensis & incola Bratuspantiij, Brachbantiones, Brachbantenses, postea molliori nomenclatura dicti sunt Brabantii & Brabantini, ipsa vero ditio Brabantia.*

S. Willibrordus in testamento suo edito à F. Scribanio in Antuerpia aliquot loca Brabantia (modernam hic semper intelligo) consignat in pago Taxandria; Bratuspantiij autem, Brachbanti aut Brabantia non meminit: sicut